

Odporna zbornica za vizualno in intermedijsko umetnost

Forum za samoorganizacijo posameznikov in skupin na področju sodobne umetnosti
KUD Mreža / Galerija Alkatraz,
Masarykova 24, 1000 Ljubljana
www.ljudmila.org/odprta-zbornica

Artservis

SCCA, Zavod za sodobno umetnost - Ljubljana
Metelkova 6, 1000 Ljubljana
www.artservis.org

Za:

Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

Stališče do Predloga Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o samozaposlenih v kulturi

Odporna zbornica za vizualno in intermedijsko umetnost in Artservis se pridružujeta skupnemu stališču vseh stanovskih in strokovnih društev, da je status samozaposlenega v kulturi s pravico do plačila socialnih prispevkov iz proračuna šele prvi korak k izenačevanju pravice do dela in socialnih pravic z zaposlenimi v kulturi.

Zato je stališče Odprte zbornice za vizualno in intermedijsko umetnost in Artservisa, da se lahko namen in cilj spremembe Uredbe o samozaposlenih v kulturi strokovno, relevantno, tehtno in usklajeno med vsemi deležniki sistematizira le:

1. če se problematiko samozaposlenih v kulturi rešuje kot sestavni in neločljivi del posodobitve in prenove javnega sektorja v kulturi.
2. z izvedbo temeljite, strokovne in neodvisne analize socialnega, ekonomskega in pravnega položaja samozaposlenih v kulturi.
3. z rednim in strukturiranim dialogom med stroko in predstavniki ministrstva na način, da bodo delegati civilne družbe in ministrstva zavezani skupnemu mnenju stroke na eni strani in odločevalnemu procesu na drugi.

Enotno stališče vseh društev glede predloga sprememb in dopolnitev Uredbe pa je:

1. normative je potrebno prilagoditi posameznim področjem in njihovim specifičnim potrebam in pogojem delovanja, ne pa po enotnem vzorcu za vsa področja, ki so si med seboj lahko tudi zelo različna..
2. če je samozaposleni prijavljen v razvid z dvema ali več poklici, naj se za doseganje norme za pravico do plačila socialnih prispevkov upošteva kombinirano število točk z vseh področij.

Verjamemo torej, da je potrebno pred iskanjem konkretnih rešitev statusa samozaposlenih v kulturi s polno odgovornostjo, tehtnih premislekom in konstruktivnim dialogom vseh relevantnih deležnikov odgovoriti na vprašanja, ki so odprta na načelni ravni.

Zato s tem, ko v nadaljevanju podajamo svoje komentarje in predloge na predlagane spremembe in dopolnitve Uredbe o samozaposlenih v kulturi, ne odstopamo od zahteve po strukturnih premikih urejanja statusa samozaposlenih v kulturi

Naši predlogi in komentarji:

Izražamo zaskrbljenost nad predlaganimi novimi definicijami in vrednotenjem strokovnih poklicev. Nove definicije različne poklice postavljajo v neenakovreden položaj in povsem zanemarjajo specifične področja sodobne vizualne umetnosti.

Zato predlagamo, da se v Uredbo doda nov poklic: **Interdisciplinarni ustvarjalec na področju sodobne umetnosti**. Pri tem poklicu naj se poleg umetniških dosežkov upošteva tudi širše delovanje na področju kulture. Delovanje sodobnih umetnikov namreč ni interdisciplinarno samo v smislu ustvarjanja, pač pa tudi v smislu širšega delovanja v kulturi, zato bi bilo treba začeti pri podeljevanju statusov upoštevati tudi druge aktivnosti, ki pripomorejo k razvoju kulture in umetnosti. Hkrati pa bi bilo treba upoštevati tudi različne stopnje karijerne in življenjske poti ustvarjalcev in rangiranja po starosti (mladi, aktivni, starejši avtorji).

OZ in Artservis se že od začetka svojega delovanja na področju izboljšanja položaja samozaposlenih v kulturi zavzemata za večjo povezanost med področji delovanja v vizualni umetnosti oz. nastopata proti izključujoči delitvi na likovno in intermedijsko umetnost. **Opozarjamo, da smo ustvarjalci na likovnem in intermedijskem področju (kot ga definira MIZKŠ) v veliko primerov isti ljudje, zato so različni kriteriji na obeh področjih izključujoči in nam otežujejo delovanje.**

Splošna značilnost sodobne vizualne umetnosti je brisanje meja in prehajanje med некоč ostro zamejenimi področji delovanja. Sodobni vizualni umetniki pri svojih projektih uporabljajo različna izrazna sredstva, metode in tehnologije in jih izbirajo glede na idejni koncept in intenco sporočila.

Menimo, da je sedanje spreminjanje Uredbe priložnost, da se začne pri pogojih za pridobitev prispevkov za socialno varnost iz državnega proračuna upoštevati tudi interdisciplinarnost, da se ta zapiše v Uredbo in postane tako zavezujoča. Uvedba novega poklica **Interdisciplinarni ustvarjalec na področju sodobne umetnosti** bi tistim umetnikom, ki že sedaj delujejo interdisciplinarno, olajšala tudi problem, ki se nanaša na izvajanje davčne zakonodaje v zvezi uveljavljanjem normiranih stroškov. Interdisciplinarni ustvarjalec bi tako lahko uveljavljal normirane stroške za širši obseg avtorskega dela kot sedaj, ko lahko uveljavlja normirane stroške samo za avtorsko delo v ožje definiranih poklicih (kot sta npr. slikar, kipar), kjer velikokrat ni možnosti za zaslužek.

Predlagamo tudi, da se upravičenost prosilca za status in pridobitev pravice do prispevkov iz državnega proračuna obravnava celostno glede na razpon dejavnosti.

KONKRETNI PREDLOGI SPREMEMB IN DOPOLNITEV:

1. Predlagamo nov poklic **Interdisciplinarni ustvarjalec sodobne umetnosti**:

POKLIC	PODROČJE	OBSEG NA 3-LETNI RAVNI	TOČKE	KAKOVOST	TOČKE
Interdisciplinarni ustvarjalec sodobne umetnosti	VSA	4 selekcionirane mednarodne in/ali nacionalne razstave ali predstave v referenčnih galerijah ali v okviru referenčnih dogodkov oz. 4 avtorski interdisciplinarni projekti na področju sodobne umetnosti	20	odzivi strokovne javnosti (odmevnost izvedbe/opravljenega dela) ali priporočila stanovskih društev ali stroke	10
				nagrade in nominacije za nagrade s strani strokovnih združenj in priznanih institucij (državne nagrade na področju kulture; nagrade, ki jih podeljujejo stanovska društva; druge slovenske ali mednarodne nagrade in priznanja) ali	10

				v primeru mladega ustvarjalca 2 strokovni mnenji priznanih strokovnjakov s področij, na katerih ustvarja.	
				aktualnost, prepoznavnost in pomembnost dela samozaposlenega v domačem in/ali mednarodnem prostoru (kvaliteta izvedbe oziroma opravljenega dela, izvirnost v pristopu in izvedbi, referenčnost pojavljanja samozaposlenega oz. njegovega dela)	30
				pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitvev poklica oz. področja.	30

2. Predlagamo spremembe (napisano z rdečo) pri kriterijih za poklic **Intermedijski umetnik**, ki naj bo uravnotežen s kriteriji za poklica **Kipar** in **Slikar** in ki upoštevajo tudi mlade ustvarjalce¹:

POKLIC	PODROČJE	OBSEG NA 3-LETNI RAVNI	TOČKE	KAKOVOST	TOČKE
23 Intermedijski umetnik	INTE R.	6 4 avtorski projekti ali 42-postprodukcije oz. soavtorski projekti na referenčnih prireditvenih prostorih, prireditvah in festivalih doma ali v tujini oz. sorazmerna kombinacija obeh kriterijev (1 avtorski referenčni projekt nadomesti 3 postproduksijske oz. soavtorske projekte)	20	odzivi strokovne javnosti (odmevnost izvedbe / pravljenega dela - referenčne medijske objave, npr. publicistične ocene, strokovne kritike...) ali priporočila stanovskih društev ali stroke	10
				nagrade in nominacije za nagrade s strani strokovnih združenj in priznanih institucij (državne nagrade na področju kulture; nagrade, ki jih podeljujejo stanovska društva; druge slovenske ali mednarodne nagrade in priznanja) ali v primeru mladega ustvarjalca 2 strokovni mnenji priznanih strokovnjakov s področij, na katerih ustvarja.	10
				samostojne predstavitve ali udeležbe pri selekcioniranih skupinskih razstavah in festivalih	10
				izvirnost vsebinskih sklopov, uporaba sodobnih izraznih sredstev in načinov izvedbe	30
				pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitvev poklica oz. področja.	20

¹ Pojem 'mladi ustvarjalec' razumemo ne po starosti, ampak po delovanju: za prvih 10 let delovanja

3. Pri poklicu **Kurator** predlagamo umik zahteve po objavljenih strokovnih besedilih pri referenčnih izdajateljih, ker naloga kuratorja ni objavlanje besedil v publikacijah, ampak kuriranje razstav in pisanje strokovnih tekstov za razstave:

POKLIC	PODROČJE	OBSEG NA 3-LETNI RAVNI	TOČKE	KAKOVOST	TOČKE
33 Kurator	LIKO VNA	6 razstavnih projektov na referenčnih domačih in/ali tujih likovnih prizoriščih in vsaj 6 objavljenih strokovnih besedil pri referenčnih izdajateljih, ali 3 razstavnih projekti in vsaj 9 objavljenih strokovnih besedil pri referenčnih izdajateljih	20	odzivi strokovne javnosti (odmevnost izvedbe/opravljenega dela - referenčne medijske objave, npr. publicistične ocene, strokovne kritike...) ali priporočila stanovskih društev ali stroke	10
				nagrade in nominacije za nagrade s strani strokovnih združenj in priznanih institucij (državne nagrade na področju kulture; nagrade, ki jih podeljujejo stanovska društva; druge slovenske ali mednarodne nagrade in priznanja) ali v primeru mladega ustvarjalca 2 strokovni mnenji priznanih strokovnjakov s področij, na katerih ustvarja.	10
				aktualnost, prepoznavnost in pomembnost dela samozaposlenega v domačem in/ali mednarodnem prostoru (kvaliteta izvedbe oziroma opravljenega dela, izvirnost v pristopu in izvedbi, referenčnost pojavljanja samozaposlenega oz. njegovega dela: objave, razstave, festivali, sodelovanje v selekcijah, referenčnost avtorjev in sodelavcev ...)	30
				pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitvev poklica oz. področja	30

4. Pri poklicu **Performer** predlagamo širitev na likovno področje:

POKLIC	PODROČJE	OBSEG NA 3-LETNI RAVNI	TOČKE	KAKOVOST	TOČKE

47 Performer	UPRI Z. / LIK.	UPRIZ: 3 vloge in najmanj 40 nastopov oziroma najmanj 60 nastopov LIK: 4 avtorski projekti ali 8 postprodukcij oz. soavtorskih projektov na referenčnih prireditvenih prostorih, prireditvah in festivalih doma ali v tujini oz. sorazmerna kombinacija obeh kriterijev (1 avtorski referenčni projekt nadomesti 3 postproduksijske oz. soavtorske projekte).	20	odzivi strokovne javnosti (odmevnost izvedbe/opravljenega dela - referenčne medijske objave, npr. publicistične ocene, strokovne kritike...) ali priporočila stanovskih društev ali stroke	10
				nagrade in nominacije za nagrade s strani strokovnih združenj in priznanih institucij (državne nagrade na področju kulture; nagrade, ki jih podeljujejo stanovska društva; druge slovenske ali mednarodne nagrade in priznanja) ali v primeru mladega ustvarjalca 2 strokovni mnenji priznanih strokovnjakov s področij, na katerih ustvarja.	10
				aktualnost, prepoznavnost in pomembnost dela samozaposlenega v domačem in/ali mednarodnem prostoru (kvaliteta izvedbe/opravljenega dela, izvirnost v pristopu in izvedbi, referenčnost pojavljanja samozaposlenega oz. njegovega dela, referenčnost producenta/projekta, pri/v katerem je samozaposleni sodeloval oz. sodeluje)	30
				pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitev poklica oz. področja	30

5. Pri poklicu **Producent** predlagamo širitev na likovno in intermedijsko področje:

POKLIC	PODROČJE	OBSEG NA 3-LETNI RAVNI	TOČKE	KAKOVOST	TOČKE
54 Producent	AV. / UPRI Z. / GLA SBA / LIK. / INTE R.	UPRIZ.: realizacija najmanj 9 produkcijskih dogodkov oziroma 3 festivalov na področju uprizoritvene umetnosti GLASBA: organizacija 20 koncertnih dogodkov oz. 3 glasbenih festivalov	20	odzivi strokovne javnosti (odmevnost izvedbe/opravljenega dela - referenčne medijske objave, npr. publicistične ocene, strokovne kritike...) ali priporočila stanovskih društev ali stroke	10
				nagrade in nominacije za nagrade s strani strokovnih združenj in priznanih institucij (državne nagrade na področju kulture; nagrade, ki jih podeljujejo stanovska društva; druge slovenske ali mednarodne nagrade in priznanja) ali	10

		AV: 3 avdiovizualna dela, v okviru katerih so upoštevani predvajani celovečerni filmi, srednjemetražni filmi različnih žanrov, televizijske nadaljevanke (štejejo kot celota) in dokončani kratkometražni filmi		v primeru mladega ustvarjalca 2 strokovni mnenji priznanih strokovnjakov s področij, na katerih ustvarja.	
				aktualnost, prepoznavnost in pomembnost dela samozaposlenega v domačem in/ali mednarodnem prostoru (kvaliteta izvedbe/opravljenega dela, izvirnost v pristopu in izvedbi, referenčnost pojavljanja samozaposlenega oz. njegovega dela, pomen projektov, pri katerih je samozaposleni sodeloval oz. sodeluje)	40
		LIK./INTER.: realizacija najmanj 4 produkcijskih dogodkov oziroma 2 festivalov na področju vizualne ali intermedijske umetnosti.		pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitev poklica oz. področja	30

6. Pri poklicu **Urednik (redaktor)** predlagamo širitev na več področij. Uredniško delo na specifičnih področjih, kot so uprizoritvene, glasba, likovno in intermedijsko, je zahtevno delo, ki (še posebej na audiovizualnem področju) zahteva osebo s področno strokovno izobrazbo, ki je globlja od splošne novinarske.

POKLIC	PODROČJE	OBSEG NA 3-LETNI RAVNI	TOČKE	KAKOVOST	TOČKE
64 Urednik (redaktor)	KNJI GA / UPRI Z. / GLA SBA / LIK. / INTE R. / AV.	KNJIGA: ureditev/redakcija najmanj 10 samostojnih knjižnih del s področja leposlovja, humanistike in umetnosti v tiskani ali digitalni obliki, ali urejanje/redakcija tiskane ali spletne literarne, humanistične ali umetnostne revije, ki izhaja najmanj dvakrat letno oz. v obsegu najmanj 16 AP letno	20	odzivi strokovne javnosti (odmevnost izvedbe/opravljenega dela - referenčne medijske objave, npr. publicistične ocene, strokovne kritike...) ali priporočila stanovskih društev ali stroke	10
				aktualnost, prepoznavnost in pomembnost v domačem in/ali mednarodnem prostoru (kvaliteta opravljenega dela, referenčnost samozaposlenega oz. njegovega dela, referenčnost izdajatelja/medija, pri katerem samozaposleni sodeluje oz. opravlja poklic)	40
				pomen dela samozaposlenega za razvoj/uveljavitev poklica oz. področja	30
		UPRIZ. / GLASBA / LIK. / INTER. / AV: ureditev/redakcija najmanj 10			

		publikacij ali oddaj (uredništvo razstavnih katalogov, gledaliških listov, enciklopedij, prispevkov za mednarodne antologije ali enciklopedije, uredništvo kulturnih vsebin in oddaj na televiziji, radiu, spletu)		

7. Predlagamo, da se tudi pri vseh ostalih poklicih pri kriterijih nagrad doda še nominacije in se oboje upošteva **trajnostno** (ne samo v obdobju zadnjih 3 let). Prav tako naj se pri vseh poklicih pri kriterijih nagrad doda postavka za mlade ustvarjalce (ki zelo težko pridejo do nagrad, ker so le-te večinoma namenjene zrelejšim ustvarjalcem oz. tistim, ki na svojem področju delujejo dalj časa), ki namesto nagrad lahko predložijo 2 strokovni mnenji. Veljalo pa bi razmisliti, da se pri poklicih, kjer nagrade ne obstajajo (intermedijski umetnik, kurator, performer, producent ...) ta kriterij umakne in poveča kriterij aktualnosti in prepoznavnosti iz 30 na 40 točk (kot že ima poklic urednik).
8. Predlagamo, da se iz Uredbe umakne zahteva za pridobitev mnenja Kulturniške zbornice Slovenije, ker ta korak po nepotrebnem zavlačuje celotni postopek.
9. Izražamo pomislek o kriteriju odziv strokovne javnosti, ki zajema tudi medijske objave in kritike, saj so kritike izjemno redke, medijske objave pa ne odražajo toliko strokovnih kvalitet avtorja, ampak bolj njegovo/njeno spretnost pridobivanja novinarskih uslug.
10. Izražamo tudi pomislek o kriteriju referenčni prostor, ki je obrazložen tako, da je to prostor, ki ima zaposlenega vsaj enega strokovnega delavca – kuratorja. Menimo, da se definicija preveč zveja na raven razpoložljivih/prejetih sredstev. Na ta način se vrši še večja neenakost med uveljavljenimi prostori (z zagotovljenimi sredstvi) in med neodvisnimi prostori, ki sredstev za zaposlitev kuratorja nimajo, poleg tega se izvaja še večja neenakost pri prostorih, ki so produkcijski (hiše umetnikov ipd.). Strokovnost je pri teh prostorih na strani umetnikov-producentov. V primeru sprejetja kriterija 'referenčni prostor' predlagamo, da strokovna komisija razširi svoj delokrog in podeli proslcu-organizaciji status referenčnega prostora.

Lep pozdrav,

Odprta zbornica za vizualno in intermedijsko umetnost
Zanjo: Mag. Vesna Bukovec

Artservis / Zavod SCCA Ljubljana
Zanj: Mag. Marija Mojca Pungerčar

Ljubljana, 1. 6. 2012